

forældre, som selv – eventuelt med bistand fra familie eller andre i deres netværk – er i stand til at aftale ordninger om deres fortsatte omsorg for børnene, efter at de er flyttet fra hinanden. Et ukendt antal forældre, der indledningsvist er uenige, når til en forhandlet ordning uden nødvendigvis at indlede retssag – i visse tilfælde efter at have rådført sig med en advokat eller andre. Den næste gruppe har behov for bistand i form af rådgivning, konfliktmægling eller mediation for at kunne nå til enighed om børnenes fremtid. Samfundet opfordrer forældrene til at bilægge deres stridigheder uden at gå i retten. En lille andel af forældrene, den tredje gruppe, anlægger retssag og fortsætter hele vejen eller en del af den. Forældrenes og børnenes forhold antages at blive bedre, hvis forældrene bliver enige til sidst, frem for at skulle rette sig efter en afgørelse truffet af andre. En domsforhandling og en dom om tvisten bør være den sidste udvej og bør så vidt muligt undgås. Det er navnlig midtergruppen, der er i fokus for reformen.

For ægtepar, der skal separeres eller skilles, er det samfundets opgave at konstatere, om betingelserne herfor er til stede. Endvidere skal de vilkår, der kræves fastlagt, afklares, helst i enighed.

Det er væsentligt, at både forældremyndighedssager og separations- og skilsmisssager behandles så enkelt, uformelt og billigt for parterne som muligt. Hvis parterne derfor på forhånd er enige og føler sig tilstrækkeligt informerede om retsstillingen og retsvirkningerne af de skridt, de er i færd med at foretage, forekommer det rimeligt at fastholde den seneste udvikling, hvorefter forældremyndighedsaftaler blot kan anmeldes af forældrene, og hvorefter parter, der selv ønsker det, kan fritages for at møde til vilkårsforhandling i visse situationer.

Efter Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders opfattelse er det derimod vigtigt generelt at styrke forligsbestræbelserne for den målgruppe, der er modtagelig herfor. Det sker ved obligatoriske vejledningsmøder i forældremyndighedssager og ved vilkårsforhandling i separations- og skilsmisssager, hvor der tillige kan orienteres om de forskellige konfliktløsningstilbud. Dermed møder parterne systemet på en relativ formløs og måske også mere diskret måde end i dag. Den formelle og alvorlige behandling i en domstol anvendes først, hvis forligsforsøg har vist sig at være forgæves. Derudover er det hensigten, at de forskellige konfliktløsningstilbud og de muligheder, de indebærer, skal udnyttes så godt som overhovedet muligt. Med ordningen, hvorefter alle sager starter i statsforvaltningen, opnås også, at tilbud om

rådgivning eller mægling m.v. normalt vil blive fremsat tidligere. Da mange forældremyndighedssager i dag anlægges direkte ved domstolene, viser erfaringen, at børnesagkyndig rådgivning som oftest kun kommer til at angå samvæsspørgsmål. Ved under mæglingen eller rådgivningen at kunne fokusere både på forældremyndighedsspørgsmålet og samværet, vil der kunne opnås en samlet løsning for barnet, herunder om hvor barnet skal bo. Derudover indebærer forslaget en styrkelse af rådgivnings- og mæglingstilbudene til separations- og skilsmisepar, hvor muligheden i den gældende ægteskabslovs § 43, stk. 2, om frivillig rådgivning ikke er udnyttet.

Det er en forudsætning, at det tilstræbes at undgå unødvendige forsinkelser som følge af, at sagerne begynder i statsforvaltningerne. Tvister, der viser sig uløselige, må på et hensigtsmæssigt og så tidligt tidspunkt som muligt indbringes for domstolene. Derfor er det nødvendigt med en stram sagsstyring i statsforvaltningerne, så unødvendige, ubegrundede forsinkelser undgås.

Statsforvaltningerne skal – som det gælder for statsamtterne i dag – ikke træffe endelige afgørelser i tvister om forældremyndighed, bortset fra i dødsfaldssituationer, jf. § 14 i lov om forældremyndighed og samvær, idet retstilstanden her ikke foreslås ændret. Det er vigtigt for børn og forældre samt ud fra retssikkerheds- og menneskerettighedssynspunkter, at domstolens kompetence til at træffe afgørelse i uløselige tvistsituationer bevares. Dermed kan mulighederne for en domsforhandling, hvor forældrene og eventuelle vidner afgiver forklaring under strafansvar, og hvor dommeren får et umiddelbart indtryk af parterne, fortsat udnyttes.

Med denne konstruktion bliver nyordningen enstregnet, idet borgerne kun skal og kan henvende sig et sted med henblik på at opnå separation eller skilsmisse, eller for at få afklaret, hvem der skal have forældremyndigheden. Det vil gennem den øgede vejledning og rådgivning m.v. i statsforvaltningen blive muligt at opnå en samlet løsning på de – ofte mange – problemer, der skal tages stilling til i forbindelse med en separation eller skilsmisse, eller når forældre flytter fra hinanden. For børnene gør ønsket om en samlet løsning sig navnlig gældende i forhold til spørgsmålet om forældremyndighed og samvær. Det foreslås derfor, at retten, såfremt forældrene ikke er blevet enige under statsforvaltningens behandling af en sag om forældremyndighed og samvær, samtidig kan træffe afgørelse om samværet, hvis en af parterne anmoder herom, se bemærkningerne i afsnit 3.6.